

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 200
Navnsø med hede

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 200 Navnsø med hede

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside (Navnsø med hede i forgrunden): Maria Mortensen
Øvrige: Sten Rabjerg

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

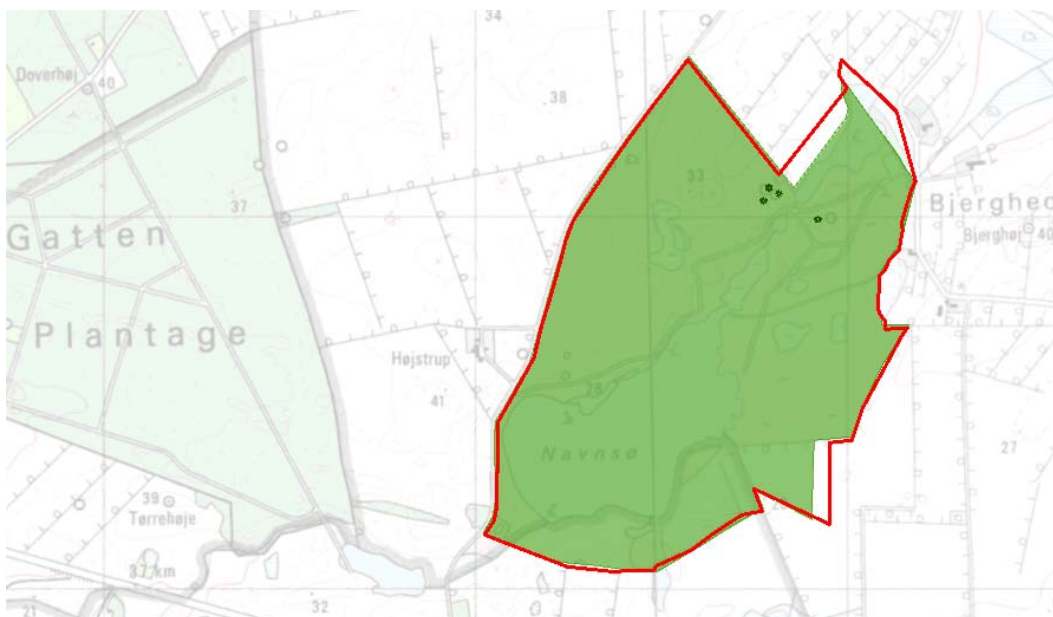
978-87-7279-915-5

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N200 *Navnsø med hede* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 99 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er indsatsen opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Der er ingen skovnaturtyper i området. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Navnsø og en række småsøer ligger i et naturskønt, kuperet og afgræsset hedeområde med lynghede, græshede og hedemoser. Selve Navnsø (21 ha) er en lobeliesø, med et unikt plantesamfund som er betinget af sure, næringsfattige forhold i området. På søbredden vokser og lever flere sjældne arter. Hedeområderne har fået tilført for megen næring fra de omkringliggende arealer og luften, og har været tilgroet. Der er derfor lavet naturpleje med gennemgribende rydninger og etablering af græsning helt ud til søen.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	4010	Våd hede	12
	4030	Tør hede	24
	6230	Surt overdrev	26
	6410	Tidvis våd eng	3
	7140	Hængesæk	6
			72
Ialt			72
(Levesteder for) arter	1166	Stor vandsalamander	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

På heder, enge, overdrev og hængesække foretages *løbende* pleje ved f.eks. græsning. Endvidere vil nogle af arealerne med overdrev og heder være underlagt en cyklisk drift med pletvise afbrændinger med års mellemrum.

Der foretages *enkeltstående* indgreb i form af bekæmpelse af problemarter (især gyvel) på store dele af hede- og overdrevsarealerne. Øvrig opvækst ryddes på dele af de fugtige naturtyper.

		Periodens mål	Ha (ca.)
4010	Våd hede	Naturtypebevarende pleje	12
4030	Tør hede	Naturtypebevarende pleje	24
6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	26
6410	Tidvis våd eng	Naturtypebevarende pleje	3
7140	Hængesæk	Naturtypebevarende pleje	6

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

Billede 2 Navnsø og tvepibet lobelie.

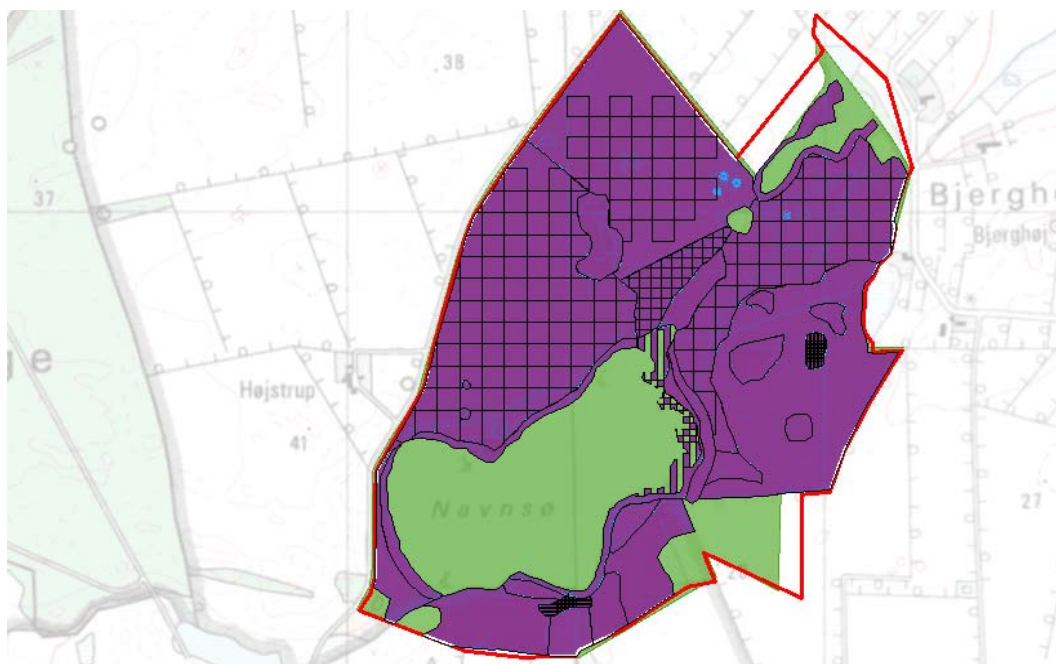
Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
4010	Våd hede	Græsning	eksisterende	12
		Hegning	eksisterende	12
4030	Tør hede	Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	11
		Afbrænding	eksisterende	18
		Græsning	eksisterende	24
		Hegning	eksisterende	24
6230	Surt overdrev	Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	10
		Afbrænding	eksisterende	9
		Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslæde	eksisterende	1
		Græsning	eksisterende	26
		Hegning	eksisterende	26
6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	eksisterende	2
		Græsning	eksisterende	3
		Hegning	eksisterende	3
7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	eksisterende	<1
		Græsning	eksisterende	6
		Hegning	eksisterende	6

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Billede 3 Kort som viser arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

❖ **Arter**

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. Det er også tilfældet i dette område, hvor Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for arten på udpegningsgrundlaget end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

	Periodens mål
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested

Tabel F Mål for arter

	Plejetiltag
1166 Stor vandsalamander	Ingen indsats i perioden aht. art alene

Tabel G Specifik artspleje

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N200 Navnsø med hede

Navnsø og en række småsøer ligger i et naturskønt, kuperet og afgræsset hedeområde med lynghede, græshede og hedemoser. Selve Navnsø (21 ha) er en lobeliesø, med et unikt plantesamfund som er betinget af sure, næringsfattige forhold i området. På søbredden vokser og lever flere sjældne arter. Hedeområderne har fået tilført for megen næring fra de omkringliggende arealer og luften, og har været tilgroet. Der er derfor lavet naturpleje med gennemgribende rydninger og etablering af græsning helt ud til søen.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	4010	Våd hede	12
	4030	Tør hede	24
	6230	Surt overdrev	26
	6410	Tidvis våd eng	3
	7140	Hængesæk	6
			72
Ialt			72

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen. I dette område gælder det for hele den planlagte indsats.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	21
		21
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	2
		2
Afskrælning eller afbrænding	eksisterende	26
		26
Slåning eller slæt	eksisterende	1
		1
Græsning	eksisterende	71
		71

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese arten på udpegningsgrundlaget (stor vandsalamander). Naturstyrelsen vurderer, at arten ikke har behov for en særlig indsats derudover.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Natura 2000-området er omfattet af fredningen "Navn Sø". Fredningen skal bevare lobeliesøen og landarealerne i deres nuværende tilstand.

Vesthimmerlands Kommune har udpeget Natura 2000-området som en del af Kommuneplanens udpegningsaf "Særlige naturområder". Heraf følger retningslinjer for kommunens forpligtigelser til at sikre og forbedre områdets natur- og landskabsmæssige værdier.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil området blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis fastholdes i gunstig bevaringsstatus uden den fremskyndelse af plejen, som plejeplanen kan medføre.

c) Miljøforhold i området, der påvirkes væsentligt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området samt udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper.
- Plejeindgrebene (med henblik) på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag, herunder næringsstofbelastning, tilgroning og uhensigtsmæssig drift. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af naturtyperne surt overdrev, tør hede, våd hede, tidvis våd eng og hængesæk. Den planlagte bekæmpelse af problemarter og invasive arter vil påvirke artssammensætningen i området og således modvirke at problemarter bliver dominerende på bekostning af arter tilknyttet naturtyperne. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.

Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra Natura 2000-området vurderes at være positive. Det drejer sig om rød- og gullistearterne sortgrøn brasenføde, strandbo, pilledrager, krybende ranunkel, kortsporet blærerod og fin bunke, samt bilag IV-arterne løgfrø, strandtudse og spidssnudet frø, foruden stor vandsalamander som også er på udpegningsgrundlaget.
Jordbund		X	
Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte ekstensive drift og naturpleje vil opretholde det lysåbne landskab og opretholde eksisterende udsigter. Plejeplanen bidrager således positivt til bevarelsen af eksisterende landskabelige værdier.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv	X		Den planlagte ekstensive drift og opretholdelse af det lysåbne landskab vil bidrage til at bevare og synliggøre områdets fredede gravhøje.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

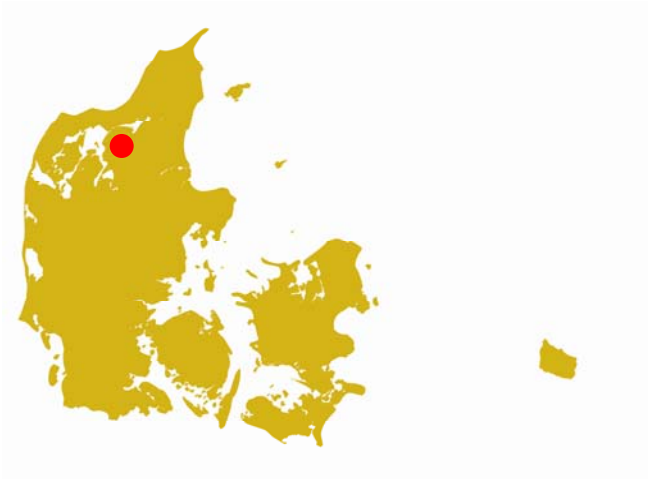
i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via overvågningsprogrammet NOVANA. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for NST's arealer i N200 *Navnsø med hede*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil området blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis fastholdes i gunstig bevaringsstatus uden den fremskyndelse af plejen, som plejeplanen kan medføre.

Plejeplanen forventes at sikre og forbedre naturtilstanden i området ved hjælp af ekstensiv drift og pleje af de lysåbne naturtyper på områdets udpegningsgrundlag. Dermed sikres og øges også de landskabelige værdier, herunder bevaring og synlighed af områdets fredede gravhøje, og mulighederne for rekreative oplevelser knyttet til lysåben natur.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk